

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Запорізького національного університету
Ю.О. Каганов
2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедри конституційного та
адміністративного права Запорізького національного університету
від 04.03.2025 р. № 08

Присутні: д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету В.К. Колпаков, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Є.В. Курінний, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Н.В. Верлос, д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету А.А. Шарая, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету С.М. Кушнір, доктор філософії у галузі права (PhD), доцент кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету М.В. Титаренко, д.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна І.В. Ковбас, здобувач кафедри конституційного та адміністративного права О.С. Карабуш.

Головуючий: д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Запорізького національного університету Т.О. Коломоець.

Секретар: доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Д.С. Євтушенко.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: обговорення основних наукових результатів дисертації Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», для їх апробації та оцінки їх новизни, теоретичного та практичного значення.

СЛУХАЛИ: здобувачку Карабуш О.С. про результати виконаного наукового дослідження.

Здобувачка стисло навела основні наукові положення та теоретичні висновки, що стосуються теоретичних та практичних аспектів правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

У продовження здобувачка акцентувала увагу на результатах її досліджень, в процесі яких встановлено, що формування національної системи стратегічних комунікацій відбувається у рамках нових реалій зміни світового порядку, безпекової архітектури, трансформації ролі права як всезагального й обов'язкового регулятора суспільних відносин. Роль міжнародних інституцій у реалізації політики стратегічних комунікацій і збереженні національної стійкості та балансу міжнародної безпекової архітектури значно підірвана, їхня дієвість стає дедалі більш неочевидною та сумнівною. Так само як реалії війни продемонстрували значний потенціал для удосконалення інституційної системи в Україні, що чинить вплив на необхідність удосконалення механізму правового регулювання у цій сфері. Право використовують залежно від сили і авторитету держави, а такі цінності, як справедливість, права людини, гуманізм, добро, – дедалі більше зміщуються у більш абстрактну площину і все щонайменше впроваджуються у практику. Право поступово перетворюється на інструмент сильних для забезпечення власних інтересів за рахунок більш слабких. Зазначене підтверджує та обґрунтовує необхідність у проведенні комплексного дослідження, що полягає у визначенні правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій.

Насамкінець здобувачка обґрунтувала нормативно-правові та теоретичні напрями і шляхи по вдосконаленню національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Завершивши доповідь, здобувачка відповіла на запитання учасників фахового семінару.

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор: Які Ви виокремлюєте суттєво важливі для ефективного правового регулювання характеристики стратегічних комунікацій?

Карабуш О.С., здобувач: Дякую за запитання. При проведенні даного дослідження виокремлено основні суттєво важливі для ефективного правового регулювання характеристики стратегічних комунікацій: 1) будуються і ґрунтуються передусім на стратегії розвитку державу і секторальних стратегіях державної політики; 2) утворюють специфічне стратегічне середовище, а в ньому новий вид суспільних відносин, в якому формуються, творяться і реалізуються всі рівні публічного управління – суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій; 3) спрямовані на досягнення стратегічного результату через використання специфічного стратегічного інструментарію: стратегічний вплив, стратегічна політика, стратегічний курс держави, стратегічне планування, прогнозування, передбачення; 4) необхідність забезпечення актами стратегічної правотворчості, які мають бути органічно пов'язані між собою спільною стратегічною метою; 5) зумовлюють правове регулювання взаємодії та

координації компетентних суб'єктів страткому; 6) знаходять зовнішнє вираження через правові й організаційні форм здійснення; 7) виступають системним інструментарієм досягнення національної самоідентичності; 8) чітко ідентифікують та формують алгоритми управління континуумом суперництва і стратегічного протиборства; 9) становлять за своїм змістом ефективну політику утвердження державності; 10) формують для реалізації у практичній площині цілісний вимір системної стратегії розвитку держави.

Верлос Н.В., д.ю.н., професор: Скажіть, будь ласка, що Ви розумієте під поняттям «стратегічні комунікації»?

Карабуш О.С., здобувач: Дякую за запитання. Стратегічні комунікації – індоктринація стратегічними архітекторами у свідомість національних і зарубіжних суб'єктів українських національних цінностей, стратегічних інтересів, стратегічних цілей на всіх рівнях стратегічного управління через цілеспрямовану, врегульовану нормами права узгоджену синхронізацію діяльності всіх компетентних суб'єктів страткому із відповідним системним супроводженням та реалізацією в рамках національної стратегії.

Кушнір С.М., д.ю.н., професор: Чи була Вами сформована типологічна модель наукових підходів до формування поняття стратегічних комунікацій як правової категорії? Якщо так, то яка?

Карабуш О.С., здобувач: Дякую за запитання. У межах проведеного дослідження сформовано типологічну модель наукових підходів до формування поняття стратегічних комунікацій як правової категорії, зокрема виділено такі: 1) комунікаційний; 2) інформаційно-інтеракціоністський; 3) діяльнісний; 4) процесний; 5) політико-управлінський; 6) безпековий; 7) інструменталістський. Виділено ключові ознаки, які характеризують визначення по кожному із визначених нами підходів.

Курінний Є.В., д.ю.н., професор: Що Ви вкладаєте у зміст поняття «вектор державної політики стратегічних комунікацій»?

Карабуш О.С., здобувач: Дякую за запитання. Вектор державної політики стратегічних комунікацій – напрям державної політики, який має чітко визначене коло суспільних відносин (суб'єкти, об'єкти, юридичні факти) і суттєво важливі системні характеристики свого опису, стратегічне спрямування та очікувані результати від його реалізації у чіткому зв'язку із національною стратегією та напрямками безпекової політики.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д.ю.н., доцент Ковбас І.В., а також д.ю.н., професор Верлос Н.В., д.ю.н., професор Курінний Є.В., д.ю.н., професор Кушнір С.М., доктор філософії у галузі права (PhD) Титаренко М.В.

Після відповідей на запитання учасників фахового семінару було озвучено **висновок наукового керівника доктора юридичних наук, доцента Ковбаса І.В.**, з оцінкою роботи здобувачки у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

Науковий керівник здобувача Ковбас І.В. вказав на те, що здобувачка повною мірою опанувала освітню складову освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня складова індивідуального плану роботи здобувачки виконувалась вчасно та із досягненням високих результатів вивчення навчальних дисциплін, із активною участю здобувачки у внутрішній та зовнішній академічній мобільності, одержання знань у неформальній освіті. Як наслідок, Карабуш О.С. здобула теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових, новаційних ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, достатньою мірою оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, що підтверджується проведенням нею власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Неухильно дотримуючись високих стандартів академічної та професійної доброчесності, здобувачкою опрацьовано значну кількість наукових, нормативно-правових та інших джерел, які стосуються теми дисертаційного дослідження.

Науковий керівник особливо відзначив наполегливість здобувачки, її активність та цілеспрямованість. Здобувачка яскраво та послідовно демонструвала прагнення до вироблення орієнтованих на практичне застосування в умовах сучасних реалій теоретичних концепцій та прикладних рішень, підкріплених належним науковим обґрунтуванням. Зміст дисертації відображає здійснення здобувачкою критичного переосмислення наявних та створення нових цілісних знань. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи, дослухаючись до загальних настанов наукового керівника, здобувачка виявила високий ступінь самостійності під час започаткування, планування, реалізації та коригування процесу наукового дослідження. За результатом виконання дисертаційної роботи є всі підстави вважати, що наукова робота є однією із перших спроб визначення правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій. У роботі наведено положення, висновки та рекомендації, що характеризуються науковою новизною.

Зважаючи на вищевикладене, науковий керівник здобувачки д.ю.н., доцент Ковбас І.В. вважає, що наукова кваліфікація Карабуш О.С. відповідає вимогам, що пред'являються до здобувача ступеня доктора філософії, а її дисертація «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» може бути рекомендована до прийняття до розгляду спеціалізованою вченою радою.

Долучившись до **обговорення основних наукових результатів дисертації**, доктор філософії у галузі права (PhD), доцент кафедри конституційного та адміністративного права **Титаренко М.В.** відзначила, що

здобувачці вдалося визначити правові передумови легітимації стратегічних комунікацій; з'ясувати поняття та зміст стратегічних комунікацій; охарактеризувати стратегічні комунікації як правову категорію, категорійно-понятійну систему дослідження, визначити зміст основних категорій; сформулювати правовий вимір національної системи стратегічних комунікацій через аналіз щорічних послань Президента України до Верховної Ради України; визначити стан правового регулювання національної системи стратегічних комунікацій; узагальнити етапи еволюції інституціоналізації національної системи стратегічних комунікацій в Україні; з'ясувати аспекти співвідношення стратегічних комунікацій і комунікаційної політики та комунікативних технологій; розкрити зміст правових аспектів формування національної системи стратегічних комунікацій; встановити суб'єктів національної системи стратегічних комунікацій; подати модель національної системи стратегічних комунікацій.

Висловлюючи свою позицію щодо наукового рівня дисертації, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **С.М. Кушнір** зазначив, що дисертаційна робота Карабуш О.С. характеризується класичним академічним підходом до розгляду питань, винесених в якості розділів та підрозділів дисертації. Авторка коректно полемізує та критикує, наводить власні аргументи на підтвердження чи спростування тієї чи іншої позиції науковців. Позитивно слід відзначити широкий масив наукових вітчизняних та зарубіжних джерел при дослідженні національної системи стратегічних комунікацій в Україні, що дозволило сформулювати актуальні та прикладні висновки, які можуть бути використані в науково-дослідницькій діяльності, правотворчій діяльності, правозастосовній діяльності, освітньому процесі.

Позитивними характеристиками наукового дослідження здобувача, що дістали схвальний відгук д.ю.н., професора, професора кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Курінного Є.В.**, є належним чином здійснена структурованість дисертації, яка забезпечує послідовне ґрунтовне дослідження теоретико-правових засад щодо стратегічних комунікацій, стану адміністративно-правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні, пріоритетних напрямів формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Крім того, Курінний Є.В. звернув увагу на наявність підтверджень достатньої апробації результатів досліджень здобувачки, а саме: 7 опублікованих наукових праць, серед яких: 4 наукові статті та 3 тези доповіді на науково-практичних конференціях, круглому столі, які й оприлюднюють для широкого загалу результати наукового пошуку Карабуш О.С.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що результати дисертації Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Рекомендувати рецензентам д.ю.н, професору В.К. Колпакову, доктору філософії в галузі права (PhD) М.В. Титаренко під час проведення попередньої експертизи результатів дисертації Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), взяти до уваги підсумки цього фахового семінару.

Головуючий:

д.ю.н., професор,
декан юридичного факультету
Запорізького національного університету

Тетяна КОЛОМОЄЦЬ

Секретар:

доктор філософії у галузі права (PhD),
старший викладач кафедри
конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету

Дар'я ЄВТУШЕНКО

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**
**Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної
системи стратегічних комунікацій в Україні», що подана на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право»
(галузь знань 08 «Право»)**

Дисертація Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана у Запорізькому національному університеті. Тема дисертації затверджена на засіданні науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 04 від 25 квітня 2023 року).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» Вченою радою Запорізького національного університету визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі юридичного факультету Запорізького національного університету та призначено двох рецензентів:

1) завідувача кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету, доктора юридичних наук, професора В.К. Колпакова;

2) доцента кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету, доктора філософії в галузі права (PhD) М.В. Титаренко.

1. Ступінь актуальності теми дисертації

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю забезпечення конституційного ладу і територіальної цілісності, формування умов для реалізації державності і відповідно розбудови правової, соціальної й безпекової держави у воєнних і повоєнних умовах. Потребують також перегляду і трансформації чинні безпекові системи, підходи до визначення їх стійкості, а головне – правове регулювання стратегічної політики, а в її рамках – функціонування національної системи стратегічних комунікацій.

Формування національної системи стратегічних комунікацій відбувається у рамках нових реалій зміни світового порядку, безпекової архітектури, трансформації ролі права як всезагального й обов'язкового регулятора суспільних відносин. Нині констатуємо, що роль міжнародних інституцій у реалізації політики стратегічних комунікацій і збереженні національної стійкості та балансу міжнародної безпекової архітектури значно підірвана, їхня дієвість стає дедалі більш неочевидною та сумнівною. Так само як реалії війни продемонстрували значний потенціал для удосконалення інституційної системи в Україні, що чинить вплив на необхідність удосконалення механізму правового регулювання у цій сфері.

Право використовують залежно від сили і авторитету держави, а такі цінності, як справедливість, права людини, гуманізм, добро, – дедалі більше зміщуються у більш абстрактну площину і все щонайменше впроваджуються у практику. Право поступово перетворюється на інструмент сильних для забезпечення власних інтересів за рахунок більш слабких. На цьому тлі стратегічні комунікації мають стати для українських правників та взагалі вчених окремим предметом серйозних теоретико-прикладних системних міжгалузевих досліджень. Адже від цього залежить наше стратегічне виживання як державотворчої нації і унітарної держави.

У згаданому контексті формування національної системи стратегічних комунікацій доцільно досліджувати в динаміці, через аналіз її трансформації відповідно до сучасних реалій право- і державотворення. Адже від правильного розуміння сутнісного, а не лише структурно-функціонального призначення означеної системи, залежить досягнення державних цілей, реалізація стратегічного курсу держави і формування правової, соціальної й безпекової держави.

Наукова проблема правильного визначення змісту національної системи стратегічних комунікацій на сучасному етапі, її змістового наповнення, суб'єктного складу, функціонального призначення і системного виміру має стати однією із важливих для подальшого ефективного розвитку державності.

Значна кількість публікацій за обраною темою дисонує із чіткістю та парадигмальністю визначення і розуміння ключового поняття. За таких умов постає потреба у зосередженні уваги на теоретичному осмисленні та науковому визначенні дефініції поняття „стратегічні комунікації”, передусім в аспекті розуміння її як правової категорії.

Системно питання формування національної системи стратегічних комунікацій досліджують такі українські вчені: А. Баровська, О. Капштик, Д. Коник, В. Ліпкан, Г. Почепцов, Т. Сивак, С. Соловійов, М. Шклярук.

Окремі елементи стратегічних комунікацій розглядалися у публікаціях таких дослідників, як: С. Гуцал, Н. Драгомирецька, Д. Дубов, І. Іжутова, В. Князев, Л. Компанцева, О. Кушнір, В. Кушнір, Ю. Лапутіна, Є. Макаренко, Д. Мартиненко, М. Ожеван, Н. Орлова, В. Петров, В. Пилипчук, Г. Почепцов, С. Соловійов, Є. Тихомирова, О. Уфімцева, Т. Федорів, Л. Хорішко, М. Чеховська, Ю. Шлапак, А. Яковець.

Певні фрагменти підходів до вивчення стратегічних комунікацій як правової категорії були предметом розгляду у публікаціях І. Остапенко та І. Шопіної.

Згадаємо також доробок зарубіжних дослідників, які вивчали стратегічні комунікації, – С. Бей, Р. Брукс, Б. Гамільтон, Д. Гейдж, К. Гелахан, П. Глендай, Е. Голдман, Д. Гольцхаузен, В. Йохансен, К. Йорк, П. Корніш, Дж. Ліндсі-Френч, У. Марселіно, Д. М'юрфі, К. Пол, М. Радемейкер, А. Рідінг, А. Рідерх, Б. Роллер, Т. Свейс, Р. Л. Хес. Вони здебільшого розглядали стратегічні комунікації як інструмент забезпечення державної безпеки, елемент міжнародних відносин.

Однак правові основи формування національної системи стратегічних

комунікацій не стали предметом окремого і самостійного правового дослідження, що потребує подальшого вивчення цього питання з урахуванням нових правових реалій та є свідченням актуальності й практичної значущості дисертаційної роботи.

Тому актуальність теми полягає в необхідності визначення правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах планів наукових досліджень Запорізького національного університету на 2016–2020 і на 2020–2025 роки, комплексного наукового проекту «Основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0129U000370), планів роботи Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем службового права Національної академії правових наук України.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією із перших у вітчизняній теоретико-правовій науці комплексних наукових робіт, присвячених вивченню правових проблем формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист, зокрема:

уперше:

- запропоновано авторське визначення поняття «стратегічні комунікації» як індоктринація стратегічними архітекторами у свідомість національних і зарубіжних суб'єктів українських національних цінностей, стратегічних інтересів, стратегічних цілей на всіх рівнях стратегічного управління через цілеспрямовану, врегульовану нормами права, узгоджену синхронізацію діяльності всіх компетентних суб'єктів національної системи стратегічного управління із відповідним системним супроводженням та реалізацією у рамках національної стратегії;

- виділено визначальні характеристики стратегічних комунікацій: будуються і ґрунтуються передусім на стратегії розвитку держави і секторальних стратегіях державної політики; утворюють специфічне стратегічне середовище, а в ньому новий вид суспільних відносин, в якому формуються, творяться і реалізуються всі рівні публічного управління (стратегічний ландшафт та рівні впливу на всіх рівнях на всі його компоненти) – суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій; спрямованість на досягнення стратегічного результату через використання специфічного стратегічного інструментарію: стратегічний вплив, стратегічна політика, стратегічний курс держави, стратегічне планування, прогнозування, передбачення; забезпечення актами стратегічної правотворчості, які пов'язані між собою спільною стратегічною метою; зумовленість правового регулювання взаємодії та координації компетентних суб'єктів стратегічного управління; унаочнення потреби у зовнішньому

вираженні у вигляді правових та організаційних форм її здійснення; є системним інструментарієм досягнення національної самоідентичності; формує для реалізації у практичній площині цілісний вимір системної стратегії розвитку держави;

– сформовано типологічну модель наукових підходів до формування поняття стратегічних комунікацій, яка складається із таких елементів: 1) комунікаційний; 2) інформаційно-інтеракціоністський; 3) діяльнісний; 4) процесний; 5) політико-управлінський; 6) безпековий; 7) інструменталістський. Виділено ключові ознаки, які характеризують визначення по кожному із визначених нами підходів;

– запропоновано авторську модель національної системи стратегічних комунікацій: Національний центр стратегічних комунікацій України; Урядовий центр стратегічних комунікацій; центри страткому органів сектору безпеки і оборони; центри страткому центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, резервні центри страткому; недержавні центри страткому;

удосконалено:

– аргументацію стосовно необхідності ухвалення відповідного нормативно-правового акта, що регулює суспільні відносини у сфері формування національної системи стратегічних комунікацій у вигляді акта стратегічної правотворчості, який має містити такі елементи: ключові терміни та поняття; реальні загрози та небезпеки розвитку державності (вони є ширшими за загрози національній безпеці, викладені у відповідному законі та стратегії); визначення чіткої організаційно-функціональної структури та модельних алгоритмів їх взаємодії і координації; формулювання чітко визначених компонентів страткому, стратегічних цілей та відповідних пріоритетних завдань по кожній із них; встановлення прогностичних та індикативних показників ефективності функціонування означеної системи; інструментарій корекції алгоритмів управління системою стратегічних комунікацій;

– обґрунтування щодо необхідності виділення окремого виду правових відносин – правові відносини у сфері стратегічних комунікацій;

– підходи до формування реальних і потенційних загроз, які є предметом державної політики стратегічних комунікацій;

– визначення поняття стратегічних комунікацій з урахуванням критерію загроз: *стратегічні комунікації* – вид державної політики, регламентованої актами стратегічної правотворчості, зміст якої визначається адміністративно-правовим статусом суб'єктів національної системи стратегічних комунікацій синхронізована, цілеспрямована та скоординована діяльність яких утворює необхідні умови для забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності державних кордонів, демократичного конституційного ладу, балансу влад, стратегічних національних інтересів;

– аргументацію щодо розрізнення стратегічних комунікацій і комунікаційної політики;

набули подальшого розвитку:

- ідеї дослідження національної системи стратегічних комунікацій крізь її державоцентричний вимір через уособлення ідеї єднання державності і верховенства гарантування прав людини;
- положення про необхідність виділення окремого виду правових відносин: правові відносини у сфері стратегічних комунікацій із подальшим розробленням механізму їх правового регулювання;
- ідеї та наукові положення щодо адаптації наукових підходів до вивчення напрямів формування національної системи стратегічних комунікацій;
- положення про те, що складові системи нормативно-правового регулювання мають бути детерміновані компонентами суспільних відносин, які становлять систему стратегічних комунікацій, і включати такі акти стратегічної правотворчості: 1) Стратегію публічної дипломатії; 2) Стратегію інформаційної і кібербезпеки (вже розроблено); 3) Стратегію військових зв'язків (може бути включено окремим розділом у Стратегію воєнної безпеки України); 4) Стратегію інформаційно-психологічних операцій; 5) Стратегію просування цілей Української держави;
- ідеї щодо необхідності розроблення правових засад державної політики стратегічних комунікацій.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у таких напрямках:

- *науково-дослідницькій діяльності* – для розроблення теоретичних і практичних проблем правового регулювання функціонування національної системи стратегічних комунікацій в Україні;
- *правотворчій діяльності* – для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;
- *правозастосовній діяльності* – у процесі правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні;
- *освітньому процесі* – у викладанні студентам закладів вищої освіти дисциплін «Теорія держави та права», «Актуальні проблеми теорії держави та права», «Основи стратегічних комунікацій», «Адміністративне право України» для підготовки посібників із відповідних дисциплін, а також наукових статей і повідомлень.

Методологічна база визначена з урахуванням мети дослідження, його об'єкта і предмета. У роботі як основний загальнонауковий метод використовувався системний підхід, що уможливило розглядати формування національної системи стратегічних комунікацій у нерозривній єдності внутрішніх і зовнішніх зв'язків, виявити сучасні фактори, що впливають на її трансформацію та зумовлюють її, встановити закономірності формування суб'єктного складу і структурно-функціональної моделі. Використання методів формальної логіки (аналізу й синтезу, узагальнення, абстрагування) дало змогу встановити елементи національної системи стратегічних комунікацій, визначити

основні поняття та сформулювати науково обґрунтовані висновки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3).

Використання логіко-семантичного та герменевтичного методів послугувало формулюванню структури категорійно-понятійної системи дослідження, визначенню його ключових понять (підрозділи 1.1, 1.3). Застосування *методів дедуктивної логіки* стало інструментом вироблення цілісного розуміння стратегічних комунікацій як системного правового явища, а відповідної системи – як окремого елемента державної системи (підрозділ 2.2). Застосування методів правничої герменевтики, формально-юридичного підходу дало підставу спростувати прагматичність та доцільність використання фрагментарного підходу для вивчення стратегічних комунікацій і відповідної їм системи (підрозділи 2.1, 2.3).

За допомогою *еволюційного методу* було простудійовано етапи еволюції інституціоналізації національної системи стратегічних комунікацій (підрозділ 2.2.), а за допомогою *історико-правового та хронологічного методів* – державно-правові і політичні явища у тісній пов'язі з певно визначеною історичною ситуацією, еволюцію державно-правових поглядів, викладених у щорічних посланнях Президента України до Верховної Ради України на стратегічні комунікації, з метою розуміння векторів державної політики щодо формування відповідної національної системи на різних етапах право- і державотворення (підрозділ 2.1).

За допомогою методів правової антропології було сформовано розуміння правових процесів у сфері реалізації державної політики стратегічних комунікацій, а також механізмів організації відповідної національної системи (підрозділи 2.2, 3.1).

За допомогою структурно-функціонального підходу було виокремлено критерії будови національної системи стратегічних комунікацій, визначено окремі особливості їх адміністративно-правового статусу (підрозділ 3.2).

Засобом застосування компаративного аналізу було здійснене наукове порівняння стратегічних комунікацій від комунікаційної політики і комунікативних технологій (підрозділ 2.4).

У роботі також було використано основні положення сучасного праворозуміння, поєднання та інтеграції юридичного позитивізму, соціологізму, інтегративної юриспруденції, правового моделювання (підрозділи 2.2, 3.2, 3.3).

Нормативну основу дослідження становить законодавство України.

Емпірична основа дослідження – статистичні дані, рішення Конституційного Суду України та ін.

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

В яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Меленко О.С. Стратегічні комунікації: до визначення поняття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2023. № 64. С. 42–51. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.64.9>.

2. Меленко О.С. Стратегічні комунікації і комунікативні стратегії: еволюція співвідношення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 696–701. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/168>.

3. Меленко О.С. Стратегічні комунікації як правова категорія. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 85–95. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.3.15>.

4. Меленко О.С. Правовідносини у сфері стратегічних комунікацій: підходи до формування складових. *Юридичний вісник*. 2023. № 4. С. 202–211. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2023.26>.

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Меленко О.С., Крінціленко В.С. Муніципальна реформа: роль стратегічних комунікацій і принципів національної стійкості. *Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості* : тези доповідей Сьомої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 25 серпня 2023 р. Київ : АПСВТ, 2023. С. 60–64.

6. Меленко О.С. Щодо необхідності розроблення правових засад стратегічних комунікацій. *Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики* : збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 27–28 квітня 2023 р. / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого : у 2 ч. / редкол. : А.П. Гетьман, В.М. Гаращук, Т.О. Коломєць, Ю.В. Мех, В.Я. Настюк, Р.В. Шаповал та ін. Харків : Друкарня Мадрид, 2023. Ч. 1. Серія «Сектор безпеки України». Вип. 43. С. 172–177.

7. Меленко О.С. Стратегічні комунікації: необхідність легітимації. *Публічна служба: нова архітектура та стратегії для деокупованих територій* : збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами Всеукраїнського круглого столу, м. Харків, 23 червня 2023 р. / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків : Друкарня Мадрид, 2023. С. 211–217.

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
Наукові фахові видання України			
1.	Стратегічні комунікації: до визначення поняття	Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2023. № 64. С. 42–51.	п. 1.2
2.	Стратегічні комунікації і комунікативні стратегії: еволюція співвідношення	Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 696–701.	п. 2.4
3.	Стратегічні комунікації як правова категорія	Південноукраїнський правничий часопис. 2023. № 3. С. 85–95.	п. 1.3
4.	Правовідносини у сфері стратегічних комунікацій: підходи до формування складових	Юридичний вісник. 2023. № 4. С. 202–211.	п. 1.3

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» та науковими публікаціями, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувачки у розвиток правової науки.

2. Дисертація Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

завідувач кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету,

доктор юридичних наук, професор

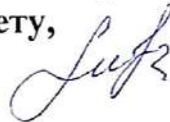
Валерій КОЛПАКОВ

Рецензент:

доцент кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету,

доктор філософії у галузі права (PhD)

Марина ТИТАРЕНКО